

Na temelju članka 12. Statuta Instituta za javne financije, članka 112. stavka 13. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15), sukladno obvezama Instituta za javne financije preuzetim potpisivanjem Europske povelje za istraživače i Kodeksa o zapošljavanju istraživača, a na temelju prijedloga Znanstvenog vijeća Instituta za javne financije od 22. listopada 2015., Upravno vijeće Instituta za javne financije na sjednici održanoj 2. prosinca 2015. donosi

ETIČKI KODEKS INSTITUTA ZA JAVNE FINACIJE

Temeljna načela

Članak 1.

- (1) Ovaj se dokument temelji na Etičkom kodeksu Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju.
- (2) Kodeks određuje etičnost kao skup načela i vrijednosti u znanosti, poslovnim odnosima i odnosima prema javnosti.

Članak 2.

- (1) Temeljne vrijednosti za koje se Institut za javne financije (dalje u tekstu: Institut) zalaže jesu: čestitost, akademska izvrsnost i sloboda, međusobno uvažavanje i ljudsko dostojanstvo, osobna odgovornost i odgovornost Instituta.
- (2) Etičkim kodeksom se ne ograničava ljudska, intelektualna i akademska sloboda, nego naglašava uloga civiliziranog odnosa među zaposlenicima i odgovorno ostvarivanje njihovih prava u skladu s odgovornošću u znanstvenom i stručnom radu i radnim obvezama.
- (3) Načela ovog Kodeksa trebaju se pridržavati svi zaposlenici Instituta, vanjski suradnici Instituta, te sve fizičke i pravne osobe koje koriste resurse i kompetencije Instituta.
- (4) Osobe obuhvaćene ovim Kodeksom obvezne su ponašati se tako da čuvaju ugled i dostojanstvo svoje profesije kao i povjerenje javnosti u etičko postupanje Instituta.

Odnos prema Institutu i javnosti

Članak 3.

- (1) Zaposlenici Instituta dužni su u zasnivanju i ispunjavanju svih ugovornih, znanstvenih, stručnih i drugih obveza prema Institutu, drugim ustanovama i javnosti ponašati se pošteno, odgovorno, savjesno, vjerodostojno, nepristrano i pristojno.
- (2) O osobnom angažmanu zaposlenika Instituta na projektima, u nastavi i ostalim poslovima izvan Instituta odluku donosi ravnatelj temeljem prethodnog mišljenja Znanstvenog vijeća.

Članak 4.

(1) U ispunjavanju svih svojih obveza prema Institutu, drugim ustanovama i prema javnosti, zaposlenici su dužni izbjeći financijski i vlasnički sukob interesa, sukob interesa spram Instituta i sukob privrženosti.

(2) Sukob interesa je pojava u kojoj djelovanje zaposlenika uključuje postojanje sukoba osobnih interesa i obveza prema Institutu, ili u značajnoj mjeri postoji dojam takve situacije.

(3) Sukob privrženosti pojava je u kojoj postoji djelovanje ili zaposlenost koje ograničava obavljanje radnih obveza i odgovornosti preuzetih od Instituta.

Članak 5.

(1) U Institutu je nužno izbjegavati zapošljavanje osoba za koje se, zbog rodbinskih ili bliskih odnosa s osobama koje bi im bile izravno nadređene, može u razumnoj mjeri procijeniti postojanje sukoba interesa.

(2) Nužno je izbjegavati svaki oblik nepotizma – stavljanja određenih osoba u povlašteni položaj u odnosu na druge osobe koje raspolažu jednakim ili boljim sposobnostima.

Članak 6.

(1) Zaposlenici Instituta ne smiju primati nikakve darove za koje postoji razumna pretpostavka da će utjecati na njihovu objektivnost te ispunjavanje i poštivanje profesionalnih prava, dužnosti i obveza.

(2) Dužnost je zaposlenika Instituta otklanjati svaki pokušaj korupcije.

Članak 7.

Zaposlenici Instituta trebaju održavati i poticati suradnju u profesionalnim odnosima te nastojati učinkovito koristiti institutske resurse, kao i sredstva poreznih obveznika, težeći povećanju dobrobiti znanosti i Instituta i pritom nastojeći da su njihova istraživanja društveno važna te da istraživanja donose nove spoznaje.

Članak 8.

Zaposlenici Instituta dužni su poznavati Statut Instituta i ostale normativne propise Instituta te odgovarajuću zakonsku regulativu koja se tiče njihovih radnih obveza.

Članak 9.

Svi zaposlenici Instituta koji temeljem svoje pozicije u Institutu raspolažu podacima sa statusom povjerljivosti trebaju trajno štiti tajnost takvih podataka, bez obzira na trajanje radnog odnosa. Podacima sa statusom povjerljivosti smatraju se podaci čija tajnost proistječe iz potrebe zaštite prava zaposlenika i koji su zakonom, općim aktima Instituta, ili odlukom nadležnog tijela donesenom na temelju tih propisa, proglašeni za povjerljive.

Članak 10.

U svim javnim istupima od zaposlenika Instituta očekuje se da ne narušavaju ugled matične ustanove te da ne dovode javnost u zabludu predstavljanjem vlastitih stajališta kao službenih stajališta Instituta.

Odnos prema kolegama i suradnicima

Članak 11.

Zaposlenici Instituta obvezni su poštovati međusobno dostojanstvo i odnositi se civilizirano i bez predrasuda i diskriminacije.

Članak 12.

Nedopustivo je stvarati neprijateljsko radno okruženje uznemiravanjem te neprimjerenim ponašanjem koje ima za cilj povredu dostojanstva, ometanje ispunjavanja obveza ili smanjenje kvalitete života.

Odnos prema znanstvenom i stručnom radu

Članak 13.

Zaposlenici Instituta dužni su provoditi znanstveni rad u skladu s najvišim etičkim standardima i standardima odgovorne provedbe tog rada. To uključuje, ali se ne ograničava samo na znanstvenu čestitost, kolegijalnost i zaštitu ispitanika.

Članak 14.

Znanstvena čestitost zasniva se na sljedećim postavkama:

- pretpostavlja se da su svi sudionici znanstvene, odnosno stručne djelatnosti Instituta kompetentni u području svoga rada;
- rezultati znanstvenog i stručnog rada, posebice znanstvenih istraživanja, prikupljaju se u skladu s najvišim standardima etičke i znanstvene prakse, poštujući najviše tehničke standarde;
- potrebno je poduzeti sve razumne mjere da se osigura točnost i istinitost podataka koje su prikupile druge osobe, skupine ili ustanove i detaljno dokumentirati sve izvore i kakvoću podataka;
- izvorni podaci trebaju se pohraniti, čuvati, obrađivati, koristiti i prenositi tako da se, unutar razumnih granica, spriječi njihov gubitak, uništenje, pristup nepozvanima, razotkrivanje povjerljivih i tajnih podataka ili moguće zlouporabe najmanje tijekom 10 godina od završetka istraživanja. Nakon objavljivanja rezultata svi izvorni podaci moraju, u razumnim okvirima, biti dostupni na uvid, osim ako ugovorom o izradi istraživanja nije drugačije određeno;

- pretpostavlja se da je sva obrada podataka proizašlih iz istraživanja ispravna i u skladu sa znanstvenom metodologijom;
- prije početka istraživanja ili pristupanja dobivenim resursima nužno je zatražiti sva potrebna odobrenja;
- kod kašnjenja, redefiniranja ili završetka projekta, zaposlenici su o tome dužni obavijestiti Institut, a Institut ili voditelj istraživanja davatelje sredstava;
- pretpostavlja se da prikazani rezultati istraživanja u bilo kojem obliku dosljedno odgovaraju provedenim istraživanjima te ni u najmanjoj mjeri ne postoji izmišljanje, krivotvorenje ili plagiranje podataka, rezultata, ideja, postupaka ili riječi u postupcima predlaganja, provođenja, revizije ili prikazivanja istraživanja.

Članak 15.

(1) Poštivanje autorstva podrazumijeva da svi autori i koautori objavljenih znanstvenih djela zadovoljavaju sljedeće kriterije:

- djelatno sudjelovanje u razvoju ideje istraživanja, izradi koncepta i oblika istraživanja;
- djelatno sudjelovanje u prikupljanju i obradi podataka i drugih materijala potrebnih za istraživanje ili tumačenju rezultata istraživanja;
- djelatno sudjelovanje u oblikovanju ili kritičkoj reviziji teksta znanstvenog djela.

(2) Svaki autor treba zadovoljiti barem jedan od uvjeta iz svake gore navedene kategorije i moći braniti intelektualni sadržaj objavljenih djela.

(3) Nadređena funkcija unutar Instituta, financijska ili druga potpora nisu same po sebi kvalifikacije za prisvajanje autorstva.

(4) Svako sudjelovanje u istraživanju, koje ne predstavlja autorstvo, potrebno je odgovarajuće spomenuti.

(5) Mentorski odnos mora počivati na međusobnom uvažavanju i poštovanju intelektualnog vlasništva i drugih prava ostvarenih tijekom znanstvenog rada u okviru tog odnosa, bez iskorištavanja nadređenosti mentorskog položaja.

Članak 16.

Od zaposlenika Instituta zahtijeva se pridržavanje odgovarajućih međunarodnih i nacionalnih zakona i pravilnika o zaštiti ispitanika. Pri tome je potrebno jamčiti dobrovoljno sudjelovanje svih ispitanika, povjerljivost, tajnost i anonimnost podataka o ispitanicima te povoljan omjer boljitka i rizika za ispitanike.

Izbjegavanje znanstvenog nepoštenja i prevare u znanosti

Članak 17.

Znanstveno nepoštenje u predlaganju, provođenju, recenziranju prijedloga ili objavljivanju rezultata istraživanja, radnje su u suprotnosti s načelima odgovorne provedbe istraživanja.

Članak 18.

Radnje koje predstavljaju znanstvenu prijevaru i nepoštenje su:

- izmišljanje podataka ili rezultata i njihovo objavljivanje;
- krivotvorenje: zlouporaba materijalima istraživanja, opremom ili postupcima te mijenjanje i naknadna manipulacija izvornim podacima ili njihovo neutemeljeno ispuštanje iz analize (primjerice za svrhu "uljepšavanja" rezultata);
- plagiranje: prepisivanje ili preuzimanje ideja, misli, riječi i rezultata drugih autora i prikazivanje kao svojih ili novih;
- onemogućivanje rada drugih znanstvenika namjernim oštećivanjem ili uništavanjem materijala, opreme ili podataka;
- suvišne, tj. dvostruke i višestruke publikacije istovjetnoga izvornog znanstvenog rezultata;
- istodobno slanje rukopisa znanstvenih radova na recenziju ili objavljivanje u više časopisa;
- zlouporaba autorstva: (a) poklonjeno autorstvo – navođenje kao autora osoba koje nemaju pravo na autorstvo, tj. ne ispunjavaju članak 15. stavak 1., (b) podmetanje autorstva – dopisivanje autora bez njihovog znanja i pristanka, (c) prešućivanje autorstva – izostavljanje ili brisanje autora koji ispunjavaju uvjete za autorstvo s popisa autora;
- namjerno krivo ili naklono citiranje literature;
- iskrivljeno i neistinito obavještanje o stanju vlastitih radova (primjerice "u tisku" ili "prihvaćen za objavljivanje" ako to nije istina);
- skrivanje sukoba interesa i privrženosti.

Odgovornost ustanove

Članak 19.

Institut promiče standarde izvrsnosti, autonomije i zakonitosti znanstvenog i stručnog rada te podupire i potiče slobodu mišljenja i izražavanja svojih zaposlenika.

Članak 20.

Transparentnost u propisima i djelovanju jedna je od temeljnih vrijednosti Instituta. Sva pravila i odredbe kojima se definiraju prava i obveze zaposlenika Instituta trebaju biti jasna, precizna i dostupna.

Članak 21.

Institut treba svim zaposlenicima osigurati jednake uvjete napredovanja temeljem ispunjavanja profesionalnih obveza, pri čemu procjena uspješnosti zaposlenika mora biti objektivna, nepristrana i utemeljena na unaprijed definiranim i transparentnim kriterijima.

Članak 22.

Institut mora štiti prava intelektualnog vlasništva zaposlenika. Ugovorima o suradnji ili drugim vrstama ugovora jasno će se odrediti koja prava pripadaju istraživačima i/ili, kada je primjenjivo, Institutu ili trećim stranama, uključujući vanjske komercijalne ili industrijske organizacije.

Članak 23.

Institut skrbi o poštivanju načela Etičkog kodeksa imenovanjem i radom Etičkog povjerenstva.

Etičko povjerenstvo

Članak 24.

(1) Etičko povjerenstvo (dalje: Povjerenstvo) imenuje Znanstveno vijeće Instituta iz redova zaposlenika Instituta na rok od dvije godine s mogućnošću reizbora. Povjerenstvo se sastoji od tri člana: dva znanstvenika i jednog predstavnika svih ostalih zaposlenika Instituta. Predsjednika Povjerenstva imenuje Znanstveno vijeće.

(2) Povjerenstvo je dužno ocijeniti i osuditi postupanje protivno odredbama ovog dokumenta, pronaći rješenje za sporne situacije te svoje mišljenje donijeti u obliku preporuka i prijedloga većinom glasova.

(3) Postupak pred Povjerenstvom pokreće zaposlenik Instituta ili treća osoba pisanim zahtjevom s ciljem prosudbe etičnosti nekog postupka, o čemu se Povjerenstvo očituje u obliku mišljenja koje dostavlja ravnatelju, Znanstvenom vijeću i stranama uključenim u spor unutar tri mjeseca od postavljanja zahtjeva.

(4) U svim postupcima koji se odnose na ostvarenje načela i pravila iz Etičkog kodeksa, zaposlenicima Instituta o čijim se pravima i interesima radi Povjerenstvo treba osigurati mogućnost sudjelovanja u postupku, pravo da se izjasne o relevantnim navodima i iznesu svoje argumente, kao i ravnopravan položaj u postupku u odnosu na druge sudionike koji se nalaze u istom ili sličnom položaju.

Članak 25.

U situacijama u kojima postoji neslaganje oko tumačenja i primjene načela Etičkog kodeksa, zaposlenici Instituta trebaju nastojati sporna pitanja najprije riješiti unutar Instituta, a obraćanje izvan Instituta ograničiti samo na slučajeve u kojima je to primjereno i nužno.

Završne odredbe

Članak 26.

Sklapanjem ugovora o radu zaposlenik prihvaća ovaj Etički kodeks i obvezu ponašanja u skladu s njime.

Članak 27.

Izmjene i dopune Etičkog kodeksa provode se po istom postupku kao pri njegovu donošenju.

Članak 28.

Ovaj Etički kodeks stupa na snagu osmog dana od objavljivanja na oglasnoj ploči Instituta.

Članak 29.

Znanstveno vijeće Instituta dužno je imenovati Povjerenstvo najkasnije tri mjeseca od stupanja na snagu Etičkog kodeksa.

Za Institut:

prof. dr. sc. Jurica Pavičić
Predsjednik Upravnog vijeća

U Zagrebu, 2. prosinca 2015.
Ur.broj: 365-1/2015

Etički kodeks objavljen je na oglasnoj ploči Instituta dana 2. prosinca 2015., a stupa na snagu dana 9. prosinca 2015.